

Kansanterveyslaitos
Folkhälsoinstitutet
National Public Health Institute

Kansanterveyslaitoksen julkaisuja

C 4 /2005

LISTERIAINFEKTIO (LISTERIOOSI)

Helsinki, 2005

LISTERIAINFEKTIO (LISTERIOOSI)

Mikä on listeria?	Listeria (<i>Listeria monocytogenes</i>) on yleinen maaperässä ja vedessä elävä bakteeri.
Mikä on listerioosi?	<p>Listeria voi aiheuttaa ihmiselle listerioosi-nimisen taudin bakteerilla saastuneiden elintarvikkeiden välityksellä. Aika listeriabakteeria sisältäneen elintarvikkeen nauttimisesta oireiden alkamiseen vaihtelee viikon ja parin kuukauden välillä. Tautiin sairastuvat tavallisimmin vastustuskyvyltään heikentyneet henkilöt, vanhukset, raskaana olevat naiset ja vastasyntyneet. Listerioosiin sairastuneista 25 % menehtyy. Vaarassa ovat erityisesti iäkkäät ja potilaat, joilla on vaikeita perustauteja.</p> <ul style="list-style-type: none">• Terve aikuinen ja lapsi sairastuvat harvoin vakavasti.• Listeriaepidemioiden yhteydessä on kuvattu vatsatautiin sairastuneita potilaita, joiden oireet ovat hävinneet ilman antibioottihoitoa.• Vastustuskyvyltään heikentyneillä, kuten vanhukset, syöpä- ja AIDS-potilaat, maksa- ja munuaistauteja sairastavilla tai kortisonilääkitystä saavilla, listerioosi ilmenee tavallisesti vaikeana yleisinfektiona tai aivokalvontulehduksena.• Raskaana olevilla listerioosi ilmenee kuumetautina, joka muistuttaa tavanomaista influenssaa (kuume, päänsärky, lihaskivut) ja joka voi johtaa keskenmenoon tai ennenaikaiseen synnytykseen.• Listerioosi vastasyntyneellä<ul style="list-style-type: none">• Varhaisessa infektiossa tartunta on todennäköisesti saatu äidiltä istukan kautta. Äidillä on ollut kuumeisen infektion oireita, lapsivesi on usein vihreää ja lapsella on jo syntyessä vaikean yleisinfektion oireita.• Myöhäisessä infektiossa äidillä ei yleensä ole infektiioireita. Lapsen tartunta on todennäköisesti tapahtunut synnytyksen aikana synnytyskanavasta tai sairaalainfektiona. Lapsen oireet puhkeavat viikon jälkeen synnytyksestä ja tauti ilmenee usein aivokalvontulehduksena.
Miten listerioosi todetaan?	Listeriabakteeri voidaan viljellä verestä, selkäydinnesteestä tai muusta infektiopesäkkeestä. Vastasyntyneellä bakteeria voidaan lisäksi viljellä iholta, äidin istukasta tai lapsivedestä. Listeria kasvaa tavanomaisilla viljelyalustoilla, muita bakteereita sisältävät näytteet kuten uloste vaativat erityis menetelmän. Seulontatestejä, joilla raskaana olevien alttius listeriainfektiolle voitaisiin todeta, ei ole toisin kuin esim. vihurirokossa.

Miten listerioosia hoidetaan?	<p>Hoitoon käytetään ampisilliinin ja aminoglykosidin yhdistelmää.</p> <p>Penisilliiniallergisille suositellaan sulfa-trimetopriimiä ja lievissä tautimuodoissa erytromysiiniä. Lääkkeet annetaan suonensisäisesti ja hoidon kestoksi suositellaan 2-6 viikkoa taudinkuvasta ja potilasryhmästä riippuen. Infektion esiintyessä raskauden aikana varhain aloitettu antibioottihoito voi ehkäistä sikiön tai vastasyntyneen infektion.</p>
Miten listerioosia voi välttää?	<p><i>Yleiset suositukset:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kypsennä kaikki liha huolellisesti • Pese raat vihannekset huolellisesti ennen syömistä • Säilytä kypsentämätön liha erillään vihanneksista, kypsennetyistä ruoista ja valmisruoista • Vältä pastöroimatonta maitoa ja siitä valmistettuja tuotteita • Pese kädet, veitset ja leikkuulaudat käsiteltyäsi niillä yllä mainittuja kypsentämättömiä ruokia <p><i>Suosituksia riskiryhmille:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Vältä pehmeitä kypsytettyjä juustoja (esim. home- ja tuorejuustot) • Vältä tyhjiopakattuja graavisuolattuja tai kylmäsavustettuja kalatuotteita • Kuumenna höyryävän kuumaksi syötävät ruoantähteet ja valmisruoat
Listerioosi Suomessa	<ul style="list-style-type: none"> • Suomessa todetaan vuosittain 20–50 listerioositapausta: http://www.ktl.fi/ttr/
Lisätietoja	<ul style="list-style-type: none"> • Infektioepidemiologian osasto, infektio lääkäri, puh (09) 4744 8557 • Kuluttajille Elintarvikeviraston verkkosivuilta osoitteesta www.elintarvikevirasto.fi/